

Storegade 93, 2. tv. · 6100 Haderslev
Tlf.: 7452 2712
haderslev.domprovsti@km.dk

Opfordring til sænkning af temperaturen i kirken, når den ikke er i brug.

De fleste kirkelige handlinger er aflyst grundet corona hvilket naturligt medfører, at kirkerummet ikke bliver brugt nær så meget, som vanligt. I denne "lukningsperiode" kan man med fordel spare lidt på varmeregningen, hvis I har en høj grundtemperatur i kirkerummet (uden bygning og inventar tager skade af det)

Provsten har tidligere gjort jer opmærksom på dette, og opfordret om muligt, til at sænke grundtemperaturen i jeres kirker.

Denne skrivelse uddyber hvad graver/kirketjener skal være opmærksomme ved sænkning af grundtemperaturen i kirken, og de spørgsmål I evt. kunne have i den forbindelse.

Sænkning af temperatur med 1 °C kan som en grov tommelfingerregel give en besparelse på 5% på varmeregningen.

Jævnfør varmecirkulæret for kirkebygninger (se evt. link nedenfor), gives følgende retningslinjer for temperaturforhold og relativ luftfugtighed i kirker der er periodevis opvarmede: (periodevis opvarmede kirker er, jf varmecirkulæret, kirker der max. opvarmes 2-3gange ugentligt, hvilket er tilfældet pt.)

Grundtemperaturen bør ikke være højere end 8°C når kirken ikke er i brug.

Og ved brug varmes kirken op til 18°C

Den relative luftfugtighed (RF) i en kirke skal lægge mellem 50%-80%.

Ved sænkning af grundtemperaturen i kirken, skal I dog være obs på denne faktor, da RF kan stige ved sænkning af grundtemperaturen. Dette kan dog blandt andet afhjælpes ved regelmæssig udluftning. Læs evt. mere i nedenstående afsnit.

Hvis I ikke er bekendt med kirkens grundtemperatur og relative luftfugtighed, vil jeg anbefale jer, igen ud fra varmecirkulærets vejledning, at aflæse dette 2 gange ugentligt, for at sikre optimale forhold for bygning og inventar. Fx før og efter opvarmning.

Ligeledes anbefales det at lufte grundigt ud, især efter en handling, da den varme luft kan indeholde meget fugt.

Baggrundsviden.

Varmecirkulæret kan findes via dette link:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=72628>

eller via DAP'ens håndbøger:

<https://intranet.kirkenettet.dk/sites/haandboeger/km/Byggevejledning1/kirke/Sider/Varmeanlægestandsaettelse,ombygningellerudskiftning.aspx>

Disse retningslinjer er udarbejdet ud fra de forskellige hensyn, der skal tages både i forhold til kirkens bygningsdele, inventar, orgel m.m. samt for at kunne opretholde rimelige komfortforhold, når kirken er i brug.

Der er to faktorer der har indflydelse på kirkens rumklima, og det er rumtemperaturen og den relative luftfugtighed.

Kort fortalt vil en temperaturstigning give en lavere relativ luftfugtighed, og modsat en temperatursænkning give en højere relativ luftfugtighed.

En grov tommelfingerregel siger at hvis man går 1°C ned, stiger den relative luftfugtighed 2%

Jo højere temperatur luften har, desto mere vanddamp er den i stand til at indeholde. Hvorfor udluftning for kirkebygninger efter opvarmning er af så afgørende betydning, så den varme luft kommer ud, før den kondenserer på de kolde vægge.

Hvis der er en for lav relativ luftfugtighed (RF), kan det give udtørringsskader på både mure og inventar.

Og omvendt kan en for høj relativ luftfugtighed (RF) medføre skimmelsvamp, borebilleangreb m.m.

I forhold til orglet, påvirkes dette selvfølgelig også af de to faktorer –temperatur og den relative luftfugtighed (RF).

Et orgel stemmer mest korrekt ved den temperatur det er stemt ved, i de fleste tilfælde omkring 19°C, men orglet tager ikke skade af en lavere temperatur. Varmecirkulæret **anbefaler dog at kirken er opvarmet min. 2 timer før en kirkelig handling af hensyn til orglet og dets klang.**

I forhold til den relative luftfugtighed bør denne ikke lægge over 70-75% af hensyn til orglet, da en for høj RF kan give grobund for skimmel i orgelpiberne.

Så af hensyn til orglet behøver man ikke at opvarme kirken til daglig, så vidt den relative fugtighed er på et fornuftigt niveau, og der udluftes, især efter handlinger.

Jeg henviser endvidere til nedenstående links for yderligere info, vedrørende orglers påvirkning af temperatur og relativ luftfugtighed fra to orgelproducenter:

http://www.frobenius.nu/temperature_and_humidity_dk.html

<http://www.orgelbygger.dk/> -under "skimmelsvamp

Sig endelig til hvis I skulle have spørgsmål.

I kan kontakte mig på nedenstående nummer eller mailadresse.

Annie Engrob Knudsen

Byggesagskonsulent

ved Haderslev Domprovsti og Kolding Provsti

Mail: anek@km.dk

Tlf.: 24780164 **NB! Nyt tlf. nummer!**